

Euroopan alueiden komitean lausunto aiheesta ”Talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelu”

(2021/C 37/05)

Esittelijä:	Elio DI RUPO (BE, PES), Vallonian alueen pääministeri
Viiteasiakirja:	Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelu COM(2020) 55 final

POLIITTISET SUOSITUKSET

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA

1. suhtautuu myönteisesti Euroopan komission 5. helmikuuta 2020 esittämään tiedonantoon talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelusta ja sen sisältämään ajatukseen talous- ja finanssipoliittisten sääntöjen uudistamisesta.
2. kannattaa myös sitä, että Euroopan komissio esitti 20. maaliskuuta ehdotuksensa soveltaa – ensimmäistä kertaa euroalueen historiassa – yleistä poikkeuslauseketta, joka sisältyy jo nykyiseen vakaus- ja kasvusopimukseen, jotta voidaan vahvistaa covid-19-pandemian vuoksi toteutettavia kiireellisiä finanssipoliittisia toimia.
3. katsoo, että tätä poikkeuslauseketta olisi sovellettava niin kauan kuin covid-19-kriisin taloudelliset ja talous-arviovaikutukset sekä alijäämien että jäsenvaltioiden velkojen osalta eivät ole vielä täysin tiedossa. Samaa logiikkaa olisi noudatettava, jos päätetään luopua asteittain valtiontukien tilapäisestä sääntelystä EU:n tasolla, mikä voi tulla kyseeseen vain vakautuneessa makrotaloudellisessa tilanteessa ja kun Euroopan komissio, ministerineuvosto ja Euroopan parlamentti ovat keskustelleet asiaan liittyvistä näkemyksistään.
4. korostaa lisäksi, että Maailman terveysjärjestön mukaan pandemia saattaa jatkua seuraavien kahden vuoden ajan ja että tehokkaiden rokotteiden tai lääkkeiden käyttöön saaminen vaikuttaa mahdolliselta vasta vuoden 2021 aikana.
5. toteaa, että covid-19-pandemian sosioekonomisia vaikutuksia laajempi tarkastelu osoittaa talous- ja finanssitilanteen muuttuneen perusteellisesti sen jälkeen, kun vakaus- ja kasvusopimusta viimeksi uudistettiin vuonna 2013. Korot ovat historiallisen alhaisella tasolla, ja julkisen velan reaalkustannukset ovat monissa maissa negatiiviset, kun ne olivat euroalueella vuosikymmenen alussa keskimäärin noin 3 prosenttia.
6. katsoo näin ollen, että komission olisi punnittava uudelleen kattavasti ja perusteellisesti kunkin jäsenvaltion tilannetta ja tarkistettava talouden ohjausjärjestelmän uudelleentarkastelua koskevaa hanketta.
7. korostaa, että EU:n talouden ohjausjärjestelmällä on merkittäviä vaikutuksia kaikkiin hallintotasoihin ja erityisesti paikallis- ja aluehallintoon, joka vastaa lähes kolmanneksestä julkisista menoista ja yli puolesta julkisista investoinneista koko EU:ssa, vaikkakin jäsenvaltioiden välillä esiintyy suuria eroja ⁽¹⁾.
8. katsoo, että kasvu- ja vakaussopimuksella ja muilla EU:n talouden ohjausjärjestelmän osatekijöillä on nykyään neljä tärkeää puutetta: 1) Myötäsykliset vaikutukset: taantumassa oleva jäsenvaltio voi joutua supistamaan menojaan, mikä saattaa pahentaa taantumaa entisestään, vaikka vuonna 2015 annettussa tulkitsevassa tiedonannossa ⁽²⁾ esiteltiin taloudellisten suhdanteiden suhteen mahdollista joustavuutta, joka on riittämätön. Tämä myötäsyklisyys vaikuttaa erityisesti julkisiin investointeihin, joilla on liian usein joustotekijän rooli säästötoimissa. 2) Monimutkaisuus: lukuisat tavoitteet, joustavuus, poikkeukset, poikkeusehdot ja huomioon otettavat tilanteiden erot ovat saaneet aikaan liian monimutkaisen ja teknisen kehyksen, joka perustuu lähinnä muihin kuin suoraan havaittavissa oleviin indikaattoreihin, kuten rakenteelliseen alijäämään ja tuotantokuiluun. 3) Tehottomuus: vaikka liialliset alijäämät olivat melkein hävinneet vuonna 2018,

⁽¹⁾ Vuotta 2018 koskevat luvut. Eurostat, koodit TEC00023 ja TEC00022.

⁽²⁾ Komission tiedonanto ”Vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvän jouston mahdollisimman tehokas hyödyntäminen” (2015), COM(2015) 12 final.

velkakehitys oli paljon epäsuotuisampaa jo ennen koronaviruskriisin vaikutusta julkiseen talouteen vuonna 2020. Niiden jäsenvaltioiden määrä, jotka ylittivät 60 prosentin rajan, kasvoi vuoden 2008 yhdeksästä valtiosta 14:ään vuonna 2018 ⁽³⁾. Taloudellisten seuraamusten soveltaminen ei ole uskottavaa, koska se olisi hyvin haitallista. 4) Avoimuuden ja legitimitetin puute: talouden ohjausjärjestelmän monimutkaisuus ja teknisyys tekevät siitä vaikeaselkoisen. Euroopan parlamentti, paikallis- ja aluehallinnon tahot, kansalaisyhteiskunta ja muut sidosryhmät eivät ole siinä aidosti osallisina. Lisäksi nykyisessä kehityksessä ei luoda korrelaatiota eri hallintotasojen vastuualueiden välille vakaus- ja kasvusopimuksen täytäntöönpanossa, ja siinä tunnustetaan ainoastaan kansallinen kollektiivinen vastuu riippumatta talousarviohallinnon tehokkuudesta eri tasoilla. Nämä nykyisen kehityksen rakenteelliset puutteet, jotka liittyvät sen kielteisiin vaikutuksiin ja tehottomuuteen, ovat vahingoittaneet vakavasti sen legitimitettiä erityisesti euroalueen kriisin eniten vaivaamissa valtioissa, joihin sovelletaan täydentäviä ehtoja, mikä on lisännyt kielteistä suhtautumista EU:hun ja ääri liikkeiden suosiota.

9. toteaa tiedonannossa esitettyjen komission havaintojen mukaisesti, että talouspolitiikan ohjauspaketin (six-pack) ja budjettikuripaketin (two-pack) uudistukset ovat johtaneet finanssipolitiikan tiiviimpään koordinointiin euroalueella. Vahvistettu valvontakehys on antanut jäsenvaltioille mahdollisuuden tervehdyttää julkisen talouden rakenteitaan, vaikka unioni kärsikin edelleen erittäin suurista alueellisista ja sosiaalisista eroista ennen covid-19-pandemian puhkeamista.

10. panee tyytyväisenä merkille komission 17. lokakuuta 2020 liikkeelle laskemien sosiaalivaikutteisten joukkovelkakirjalainojen menestyksen. Niillä rahoitetaan tilapäistä 100 miljardin euron tukea työttömyysriskien lieventämiseksi hätätilanteessa (SURE-väline). Järjestelmä on saatavilla 31. joulukuuta 2022 saakka lainoina jäsenvaltioille, joiden on otettava käyttöön merkittävä määrä rahoitusvaroja covid-19-epidemian kielteisten taloudellisten ja sosiaalisten seurausten torjumiseksi. AK katsoo, että jos SURE-ohjelmalla on pysyviä myönteisiä vaikutuksia, se voisi tasoittaa tietä eurooppalaisen työttömyysvakuutusjärjestelmän perustamiselle.

Indikaattorit

11. korostaa, että valtiollisten, alueellisten ja paikallisten hallinnon tahojen sekä kansalaisten on voitava ymmärtää sovellettavat säännöt hyvin. Sen vuoksi sovellettavien sääntöjen on perustuttava suoraan todennettavissa oleviin indikaattoreihin, ja niiden on sisällettävä suhdanteita tasoittava, suhdannekorjattu vakautusjärjestely.

12. katsoo myös, että talouden ohjausjärjestelmän tulee perustua tasapainoon budjettikuriin liittyvien indikaattorien ja muiden kuin talousarvioon liittyvien indikaattorien välillä. Komitea onkin sitä mieltä, että samaan tapaan kuin makrotalouden epätasapainoa koskevassa menettelyssä, johon sisältyy erilaisia työttömyysasteen kaltaisia indikaattoreita, uudistetussa talouden ohjausjärjestelmässä on otettava huomioon, että siirtymän tukemiseen keskeisillä aloilla, joihin kuuluvat terveys, ravitsemus, liikenne, digitaali- ja energia, mukaan luettuna rakennusten energiatehokkuuden parantaminen, tarvitaan enemmän investointeja ja julkisia menoja ⁽⁴⁾. Osa näistä menoista on maksettava valtioiden talousarvioista yksityisen ja EU:lta saatavan rahoituksen täydentämiseksi. Lisäksi julkisiin menoihin kohdistuu paineita, joita aiheuttavat talouden sopeuttaminen käynnissä olevaan ilmastomuutokseen sekä hiiliveron korotusten sosiaalisten vaikutusten hyvittäminen.

13. yhtyy lisäksi kritiikkiin siitä, miten käytetään indikaattoria ”potentiaalinen BKT”, joka tarkoittaa potentiaalista tuotantoa, joka olisi mahdollinen hyödynnettäessä tuotantopääoma ja työn tarjonta kokonaisuudessaan ilman inflaatiopaineita. Tässä käsitteessä ei nimittäin oteta huomioon energiaa tuotantotekijänä, eikä siihen liittyen hiilipohjaisen energian käyttörajoitusten aiheuttamaa riskiä tuotantopääoman yhä nopeammasta vanhenemisesta, sen enempää kuin ihmisen toiminnan kehittämiseen kohdistuvia fyysisiä rajoituksiakaan.

14. kehottaa myös soveltamaan tasapainoisempaa lähestymistapaa ottamalla tulot paremmin huomioon tilinpidossa. Sosiaali-, koulutus- ja terveydenhuoltoalan menojen leikkaamista pidetään usein helpoimpana tapana vähentää velkaa lyhyellä aikavälillä. Toisaalta koordinoitu veropolitiikka ja veropetosten vastaiset toimenpiteet voivat kuitenkin helpottaa merkittävästi julkiseen talouteen kohdistuvaa painetta. Pelkäämään alv:n välttämiseen tähtäävistä vilpillisistä strategioista aiheutuu vuosittain 147 miljardin euron menetys ⁽⁵⁾, kun kaikkien EU:n jäsenvaltioiden alijäämät yhteenlaskettuina olivat 109 miljardia euroa vuonna 2018.

15. korostaa, että jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen koordinoitua on parannettava suhdanne-erojen ja lähentymisen erojen vähentämiseksi. Komitea kannattaa näin ollen myös komission tavoitetta vähentää jäsenvaltioiden välistä epätasapainoa ali- ja ylijäämien suhteen. Jäsenvaltioiden, joilla on vaihtotaseen ylijäämiä, olisi harjoitettava elvyttävämpää politiikkaa kotimaisen kysynnän piristämiseksi, kun taas niiden valtioiden, joiden taloudessa on rakenteellinen epätasapaino heikon tuottavuuden ja kilpailukyvyyn takia, olisi lisättävä investointejaan, joilla uudistetaan tuotantotoimintaa. Kaikkien jäsenvaltioiden on myös lisättävä koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen suunnattuja investointeja, jotka ovat edelleen riittämättömiä eurooppalaisen talouden kilpailukyvyyn varmistamista ajatellen.

⁽³⁾ Eurostat, koodi TEINA225.

⁽⁴⁾ Euroopan komission arvion mukaan tarve on vuosittain 260 miljardia euroa (noin 1,7 prosenttia unionin BKT:stä).

⁽⁵⁾ ”Kohti tehokkaampaa ja demokraattisempaa päätöksentekoa EU:n veropolitiikan alalla”, COM(2019) 8 final, s. 4.

16. ehdottaa jälleen, että makrotalouden epätasapainoa koskevaa menettelyä laajennettaisiin alueellisia eroja koskeviin lisäindikaattoreihin, ja katsoo, että siinä voitaisiin ottaa paremmin huomioon edistyminen Yhdistyneiden kansakuntien 17 kestävä kehityksen tavoitteen täytäntöönpanossa, koska ne kattavat ympäristönsuojelun lisäksi myös sosiaalisia, taloudellisia ja hallintoon liittyviä kriteerejä.

Julkiset investoinnit ja kultainen sääntö

17. katsoo, että EU:n talouden ohjausjärjestelmä on osittain syynä eurokriisin seurauksena tapahtuneeseen julkisten investointien jyrkkään laskuun, koska siinä ei oteta riittävästi huomioon juoksevien menojen ja investointimenojen välistä eroa. Vuosina 2009–2018 julkiset investoinnit supistuivat EU:ssa kaiken kaikkiaan 20 prosenttia (suhteessa BKT:hen). Paikallis- ja alueviranomaisten toteuttamat investoinnit vähenivät lähes 25 prosenttia ja vähintään 40 prosenttia eräissä kriisin pahimmin koettelemissa jäsenvaltioissa ⁽⁶⁾.

18. muistuttaa, että Euroopan finanssipoliittinen komitea on todennut, että valtiot, joiden julkisten investointien aste on korkea, ovat yleensä vähentäneet niitä merkittävästi liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä ⁽⁷⁾ ja että komissio on itse todennut, että finanssipoliittinen kehys ei ole estänyt investointien vähenemistä tai edistänyt kasvulle suotuisampaa julkista taloutta ja että vakaus- ja kasvusopimuksen ”investointilausekkeella” ei näytä olleen merkittävää vaikutusta sen enempää kuin perussopimuksen määräykselläkään, jonka mukaan komission tulee ottaa huomioon myös se, ylittääkö julkistalouden alijäämä julkiset investointimenot, kun se arvioi, täytyvätkö perusteet liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn käynnistämiseen (EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohta) ⁽⁸⁾.

19. korostaa, että vuoden 2015 tulkitsevasta tiedonannosta antamassaan lausunnossa ⁽⁹⁾ AK oli jo todennut, että vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvä joustavuus oli liian rajoittavaa ja niukkaa, jotta sillä olisi todellisia myönteisiä vaikutuksia julkisiin investointeihin.

20. arvioi, että kohdennettujen ja korkealaatuisten julkisten investointien, jotka perustuvat alueellisten vaikutusten arviointiin ja julkisten menojen kustannus-hyötysuhteen luotettavaan taloudelliseen analyysiin, on oltava suhdanteita tasaottavia, jotta ne hyödyttäisivät tulevia sukupolvia. Nykyiset poikkeukselliset julkisten menojen tarpeet huomioon ottaen julkisten investointien alijäämärahoituksen estäminen voi johtaa liian vähäiseen investoimiseen tulevien sukupolvien vahingoksi.

21. muistuttaa, että AK on toistuvasti todennut, että jäsenvaltioille ja alue- ja paikallisyhteisöille rakenne- ja investointirahastojen yhteisrahoituksesta aiheutuneita julkisia menoja ei pidä sisällyttää vakaus- ja kasvusopimuksen määritelmän mukaisiin julkisiin tai muihin rakennekustannuksiin. Nämä investoinnit ovat luonteeltaan ja olemukseltaan EU:n yleisen edun mukaisia investointeja, jotka todistetusti tukevat kestävä kasvua.

22. katsoo, että EU:n talouden ohjausjärjestelmässä ”julkisia investointeja koskeva kultainen sääntö” voi osoittautua hyödylliseksi välineeksi pyrittäessä eliminoimaan nykyisten finanssipoliittisten sääntöjen haitalliset vaikutukset ja jättämään viime kädessä julkiset nettoinvestoinnit vakaus- ja kasvusopimukseen kuuluvien alijäämalaskelmien ulkopuolelle, mikä antaisi mahdollisuuden säilyttää ne kriisiaikoina sekä hillitä seuraamuksin äärimmäistä ali-investoimista (negatiiviset julkiset nettoinvestoinnit), josta osa jäsenvaltioista kärsii. Tätä voitaisiin soveltaa ensisijaisesti julkisiin investointeihin hankkeissa, joilla pyritään edistämään siirtymistä ympäristön, talouden ja sosiaalisen kehityksen kannalta kestäväan yhteiskuntaan kestävä kehityksen tavoitteiden ja vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti. Tällaiset investoinnit on todettu erityisen tärkeiksi paitsi covid-19-kriisistä elpymisen, myös tulevien sukupolvien vaurauden ja elämänlaadun varmistamiseksi. Komitea kannattaa myös inhimilliseen pääomaan ja osaamiseen tehtäviä investointeja, jotta voidaan helpottaa siirtymistä ilmastoneutraaliin, resurssitehokkaaseen ja kilpailukykyiseen talouteen, joka on valmistautunut digiaikaa varten.

23. kehottaa komissiota, sen jälkeen kun se on muotoillut ehdotuksensa uudelleen ottaen huomioon covid-19-kriisin kielteiset taloudelliset ja talousarviovaikutukset, esittämään valkoisen kirjan sellaisesta talouden ohjausjärjestelmän uuteen uskoon muokkaamisesta, joka perustuu kultaisen säännön mahdolliseen käyttöönottoon. Komission olisi arvioinnissaan tarkasteltava myös muita välineitä, kuten menosääntöä ⁽¹⁰⁾, joka rajoittaa julkisten kokonaismenojen vuotuista kasvua talouskasvusuuntauksen ja velkatason perusteella ja joka voi auttaa turvaamaan yleisen luottamuksen lisäämällä avoimuutta, vähentämällä hallinnollisia rasitteita ja pyrkimällä tasapainoon budjettikurin ja julkisten investointien edellyttämän riittävän kapasiteetin säilyttämisen välillä.

⁽⁶⁾ Eurostat, koodi TEC00022.

⁽⁷⁾ Euroopan finanssipoliittinen komitea (2019) – Assessment of EU fiscal rules with a focus on the six and two-pack legislation, s. 76.

⁽⁸⁾ COM(2020) 55 final, s. 10.

⁽⁹⁾ AK:n lausunto Vakaus- ja kasvusopimukseen sisältyvän jouston mahdollisimman tehokas hyödyntäminen – esittelijä: Olga Zrihen (BE, PES), annettu 9. heinäkuuta 2015 (EUVL C 313, 22.9.2015, s. 22).

⁽¹⁰⁾ Benefits and drawbacks of an ”expenditure rule”, as well as of a ”golden rule”, in the EU fiscal framework. Euroopan parlamentin tutkimus [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU\(2020\)645732_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/645732/IPOL_STU(2020)645732_EN.pdf).

Eurooppalainen ohjausjakso

24. muistuttaa, että talouden ohjausjärjestelmä, jota toteutetaan käytännössä eurooppalaisen ohjausjakson koordinoitavien uudistusten toteuttamisessa. Komitea korostaa myös, että eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa toteutettavien uudistusten laajuutta ei ole koskaan määritelty EU:n säädöstekesteissä, etenkin kun otetaan huomioon uudistusten merkitys ja niiden lisäarvo Euroopan tasolla. Komitea katsoo, että määritelmän puuttuminen rajoittaa kansallisella ja unionin toimintapolitiikkojen tasolla toteutettavien uudistusten mahdollista vuoro vaikutusta (lainsäädäntö ja rahoitusohjelmat) ja on ongelmallista toissijaisuusperiaatteen kannalta. Komitea on samaa mieltä Euroopan komission kanssa siitä, että jäsenvaltioiden sosiaali-, talous-, finanssi- ja työllisyyspolitiikan ekologiselle ulottuvuudelle on Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti annettava vastedes huomattavasti suurempi painoarvo.

25. toteaa jälleen, että yksi tärkeimmistä tehottomuuden syistä on paikallis- ja alueviranomaisten riittämätön osallistuminen kumppaneina uudistusten suunnitteluun ja toteuttamiseen, vaikka 36 prosenttia kaikista maakohtaisista suosituksista on osoitettu suoraan paikallis- ja alueyhteisöille ja 83 prosentilla niistä on alueellista ulottuvuutta ⁽¹⁾.

26. on vakuuttunut siitä, että sen ehdotuksella paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista eurooppalaiseen ohjausjaksoon koskeviksi käytännesäännöiksi ⁽²⁾ voidaan edelleen korjata tätä tehokkuuden puutetta ottamalla aiempaa paremmin huomioon paikallis- ja aluetason realiteetit. Sääntöjen täytäntöönpano on edelleen tarpeen erityisesti siksi, että vuodesta 2019 lähtien eurooppalainen ohjausjakso on tarjonnut koheesio- ja talouspolitiikan suuntaviivat, joiden hallinnointi jakautuu kaikkien hallintotasojen kesken.

27. kannustaa Euroopan komissiota edistämään hallinnollisia valmiuksia ja julkisen talouden hajauttamista koskevaa pohdintaa jäsenvaltioissa, jotta voidaan jäsenvaltioiden perustuslait ja toissijaisuusperiaate huomioon ottaen varmistaa, että paikallis- ja alueviranomaisille osoitetut tehtävät vastaavat näiden käytössä olevia henkilöresursseja sekä teknisiä ja taloudellisia resursseja.

Avoimuus ja demokraattinen legitimeetti

28. katsoo, että EU:n talouden ohjausjärjestelmän demokraattinen legitimeetti on liian heikko ja että tämä vaarantaa paitsi tämän ohjausjärjestelmän, myös koko Eurooppa-hankkeen.

29. suhtautuu myönteisesti ilmastosuojelun sisällyttämiseen eurooppalaiseen ohjausjaksoon ja odottaa sen tarjoavan sekä selkeän seurannan että arvion ilmastosuojelutoimenpiteiden tehokkuudesta, jolloin kansallisen tason edistyminen ohjausjakson tavoitteiden täytäntöönpanossa konkretisoituu.

30. kiinnittää komission ja lainsäädäntävallan käyttäjien huomiota siihen, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistumisen lisääminen eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä käytännesääntöjen avulla parantaisi myös päätösten edustavuutta ja ohjausjakson legitimeettiä ja sitä myötä yleisesti talouden ohjausta ja hallintaa.

31. kannattaa euroryhmän uudistamista: sen asema olisi virallistettava ja ajantasaisesti, jotta se saisi täysivaltaisen puheenjohtajuuden, vahvemman vastuuvollisuuden Euroopan parlamentille ja menettelyilleen lisää avoimuutta alkaen kaikkien pöytäkirjojen julkaisemisesta yksityiskohtaisella tavalla.

32. muistuttaa EU:n tulevaisuutta käsittelevään konferenssiin viitaten olevansa vakuuttunut siitä, että EU:n ja erityisesti sen talouden ohjausjärjestelmän ongelmana oleva demokraattisen legitimeetin puute voidaan ratkaista vain, jos unionin kansalaiset saadaan vakuuttuneiksi siitä, että kaikki heidän tärkeimmät huolenaiheensa otetaan konferenssissa huomioon. Sosiaaliorjelmia, työllisyyttä, ympäristönsuojelua ja YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisia kestävyysnäkökohtia tai eriarvoisuuden torjuntaa ei voida pitää toissijaisina makrotalouden ja julkisen talouden tarpeisiin nähden. EU:n tulevaisuutta käsittelevässä konferenssissa olisikin voitava keskustella talouden ohjauksen ja hallintaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen puitteissa tehtävistä mahdollisista muutoksista.

33. katsoo, että on jatkettava toimia euroalueen ongelmien ratkaisemiseksi palauttamalla terve julkinen talous, luomalla vahva pankkijärjestelmä, etenemällä kohti fiskaaliunionia ja edistämällä kestävää talouskasvua.

⁽¹⁾ AK (2018): Territorial analysis of the Country-specific Recommendations 2018.

⁽²⁾ AK:n lausunto aiheesta EU-ohjausjakson hallinnoinnin parantaminen: paikallis- ja alueviranomaisten osallistumista koskevat käytännesäännöt, esittelijä Rob Jonkman (NL, ECR), annettu 11. toukokuuta 2017 (EUVL C 306, 15.9.2017, s. 24).

Talouden ohjausjärjestelmä ja koronaviruksen aiheuttama kriisi

34. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat eturintamassa torjuttaessa covid-19-pandemiaa, joka vaikuttaa vakavasti Eurooppaan, koska näillä on merkittävästi vastuuta terveydenhuollon, sosiaalisen suojelun ja talouden tukemisen alalla. Italiassa ja Espanjassa eli kahdessa eniten kärsineessä jäsenvaltiossa paikallis- ja alueviranomaisten vastuulla on yli 90 prosenttia terveydenhuoltomenoista ⁽¹³⁾. Vaikka monet menoerät ovat kasvaneet merkittävästi, paikallis- ja aluehallinnon tulot ovat laskeneet ja taloudellisen toiminnan ennennäkemätön hidastuminen vaikuttaa niihin suuresti. Tällä on merkittävä vaikutus kuntien ja alueiden varainhoidon tasapainoon ja siten myös jäsenvaltioiden budjettitasapainoon.

35. muistuttaa, että monissa jäsenvaltioissa paikallis- ja alueyhteisöihin sovelletaan tiukkoja kansallisia finanssipoliittisia sääntöjä, joilla rajoitetaan niiden menojen kasvua, pyritään tasapainoon tai rajataan niiden alijäämää ja/tai velkaantumista tasolle, joka on usein hyvin alhainen jäsenvaltioiden vastaaviin tasoihin verrattuna.

36. kehottaa komissiota, Euroopan parlamenttia ja jäsenvaltioita suhtautumaan vakavasti covid-19-kriisin aiheuttamaan riskiin alueellisten erojen kasvamisesta. Tähän on kolme tärkeää syytä: 1) terveysalalla vaikutukset ovat hyvin aluekohtaisia, koska eräillä alueilla tai kunnissa on suhteettoman paljon tautitapauksia, ja niiden kyky selviytyä vaihtelee, 2) pandemian ankarimmin koettelmien alueiden kokemien suorien vaikutusten lisäksi pidemmällä aikavälillä jatkuvat ennaltaehkäisevät, tiukat toimet pahentavat taloudellista taantumaa ja siten myös pk-yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien – jotka ovat lukuisten alueellisten talouksien tukipilareita – sekä paikallis- ja alueyhteisöjen rahoitusvaikeuksia ja 3) eräillä talouden aloilla (esimerkiksi matkailu) vaikutukset ovat suhteettoman suuria, ja vaikutus alue- ja paikallistason julkistalouteen riippuu paikallis- ja aluetason alakohtaisesta erikoistumisesta ja nivoutumisesta maailmanlaajuisiin arvoketjuihin.

37. kehottaa siksi Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita laatimaan yhdessä paikallis- ja alueviranomaisten kanssa selkeän etenemissuunnitelman, jolla autetaan alue- ja paikallisviranomaisia palaamaan kestäviin ja tasapainoisiin talousarvioihin ottaen huomioon meneillään olevan pandemian epäsymmetriset vaikutukset ja sen, että ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestävä elpymisen on myös oltava taloudellisesti kestävällä pohjalla.

38. katsoo, että nykytilanne tuo esiin euroalueen kriisiä seuranneiden säästötoimien todelliset kustannukset ja etenkin sen, että keskeisiin julkisiin palveluihin ei ole investoitu riittävästi. Säästötoimet eivät voi olla enää ratkaisu uuteen kriisiin. Elpymisstrategioihin olisi sisällytettävä kunnianhimoisia julkisia investointeja koskevia suunnitelmia, jotta EU:n alueilla ja kunnissa voidaan käynnistää ekologisesti ja sosioekonomisesti kestävä elpyminen.

39. on vakuuttunut siitä, että covid-19-kriisin jälkeen on entistäkin tärkeämpää harkita EU:n talousarviokehystä uudelleen, jotta voitaisiin välttää julkisten investointien ja julkisten palvelujen käyttäminen jälleen joustotekijänä julkisen talouden vakauttamisohjelmissa.

Bryssel 10. joulukuuta 2020.

*Euroopan alueiden komitean
puheenjohtaja*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹³⁾ OECD (2020) – Covid-19 and intergovernmental Fiscal Relations: Early responses and main lessons from the Financial Crisis, viite: COM-CTPA-ECO-GOV-CFE(2020)2.